

Convingători în funcții publice? Opiniile românilor despre competența liderilor politici (Persuasive in Public Office? Romanian's Opinions about the Competence of Political Leaders)

Bettina MITRU

Abstract: *Political leaders are often in the spotlight, citizen's having the opportunity to interact with them and analyze their profiles during and between electoral campaigns. Since COVID-19 forced the political leaders to focus on the health of citizens and to implement specific regulations, this article analyzes the citizen's perspectives on four political leaders that were involved directly in managing the pandemic. The article aims to identify how Romanians' opinions about the competence of political leaders are formed during the pandemic. The data includes 18 semi-structured interviews with different respondents, conducted in April 2022, who were asked about four political leaders: the mayors of respondents' localities, the president of Romania (Klaus Iohannis), the president of the European Commission (Ursula von der Leyen), and the former chancellor of Germany (Angela Merkel). The main findings show that Romanians usually focus on the performance of political leaders, but in the case of European leaders they also refer to the image portrayed by mass-media and their capabilities to manage external factors that affect political decisions.*

Keywords: *political leaders, citizens, competences, traits, Romania, EU*

Introducere

Liderii politici au responsabilități multiple referitoare la dezvoltarea comunităților. Studiile recente cu privire la liderii politici fac referire la perioade specifice în care rolul acestora în cadrul țării sau a altor structuri este evidențiat și larg discutat, precum perioada de desfășurare a campaniilor electorale înainte de alegeri sau gestionarea pandemiei de COVID-19¹. Literatura de specialitate face adesea referire la candidații care participă la alegerile dintr-o țară considerând acel moment ca un punct de referință în atragerea simpatizanților și a alegătorilor de partea lor. Includerea unei serii de factori în determinarea atitudinii liderilor politici oferă diverse perspective alegătorilor pentru a-i susține în viitoarele alegeri². Mai multe studii au arătat că liderii politici obișnuiesc, atunci când se află în funcții, să se implice în formularea și adoptarea politicilor în mod direct³. De asemenea, se discută despre rolul politicianilor în urma alegerilor dintr-o anumită țară fiind menționat faptul că

---

¹ Eric Merkley et al., "A Rare Moment of Cross-Partisan Consensus: Elite and Public Response to the CoviD-19 Pandemic in Canada", *Canadian Journal of Political Science* 53, no. 2, 2020, pp. 311–318.

² Pamela S. Shockley-Zalabak, Sherwyn P. Morreale, and Carmen Stavrositu, "Voters' Perceptions of Trust in 2016 Presidential Candidates, Clinton and Trump: Exploring the Election's Outcome," *American Behavioral Scientist* 63, no. 7, 2019, pp. 856–887.

³ Maayan Davidovitz and Nissim Cohen, "Politicians' Involvement in Street-Level Policy Implementation: Implications for Social Equity," *Public Policy Administration*, 2021, pp.1–20.

aceștia sunt aleși de cetățeni, însă aceștia sunt monitorizați îndeaproape pentru a evita cazurile în care aceștia nu își îndeplinesc atribuțiile și recurg la corupție⁴.

Cu toate acestea, nu există studii care să analizeze modalitatea în care cetățenii își formează atitudini despre un lider politic aflat într-o funcție de conducere. Mai precis, lipsesc analize care să facă referire la competența liderilor politici pe mai multe niveluri, majoritatea analizând acest element din perspectiva unui singur lider politic. Având în vedere acțiunile și atribuțiile fiecărui lider politic regăsit în cadrul unei țări, gradul de susținere a acestora poate fi diferit. Însă, susținerea liderilor politici de către cetățeni este vitală în cadrul unei democrații. De asemenea, este relevantă observarea factorilor care contribuie la susținerea anumitor lideri politici pentru a determina care sunt caracteristicile cele mai importante. Acest articol propune să explice modul în care sunt priviți liderii politici pe trei niveluri: local, național și european de către cetățenii români. Întrebarea de cercetare care se află la baza acestei lucrări este: Ce determină atitudinile cetățenilor români față de competențele liderilor politici? Pentru a răspunde întrebării de cercetare, acest articol face referire la România și patru lideri politici relevanți atât pentru politica internă, cât și pentru cea externă a țării. Astfel, cei patru lideri sunt reprezentați de primarii localităților de reședință ale participanților, președintele țării, președintele Comisiei Europene și fostul cancelar al Germaniei, Angela Merkel.

Metodologia de cercetare utilizată este reprezentată de interviul semi-structurat ca metodă de colectare a datelor, iar metoda de analiză este reprezentată de analiza tematică deductivă pornind de la revizuirea literaturii de specialitate. Întrebările incluse în ghidul de interviu (regăsit în *Anexa 1*) fac referire la ultimele mandate ale celor patru lideri politici menționați atât cele încheiate în cazul fostului cancelar german, cât și cele care sunt în curs de desfășurare. Numărul total al participanților la interviu este de 18, aceștia făcând parte din grupe de vârstă diferite având drept de vot, nivel de studii absolvite diferit și provenind din județe multiple. Interviuurile au fost realizate în aprilie 2022, online sau la telefon.

Articolul este structurat după cum urmează. Următoarea secțiune este teoretică și revizuieste literatura de specialitate cu scopul de a propune un cadru analitic. Cea de-a treia secțiune prezintă metodologia utilizată cu accent pe selecția liderilor, profilul respondenților și metoda de analiză a datelor. A patra secțiune include analiza interviurilor realizate, iar concluziile rezumă principalele rezultate și discută despre direcții ulterioare de cercetare.

Revizuirea literaturii de specialitate

Conceptul de „lideri politici” a fost analizat în cadrul lucrărilor de specialitate în diferite situații critice sau perioada alegerilor care au presupus schimbări la nivelul conducerii unui stat, guvern sau partid. În contextul alegerilor prezidențiale cetățenii aleg lideri politici care adesea sunt asociați partidelor din care provin promovând o agendă politică specifică acestora⁵. Liderii joacă un rol crucial în definirea și apărarea politicilor de partid, însă există

---

⁴ Gustavo J. Bobonis, Luis R. Cámara Fuertes, and Rainer Schwabe, “Monitoring Corruptible Politicians,” *American Economic Review* 106, no. 8, 2016, pp.2371–2405.

⁵ André Blais, “Political Leaders and Democratic Elections,” in *Political Leaders and Democratic Elections*, ed. Kees Aarts, André Blais, and Hermann Schmitt, Oxford University Press, 2015, pp.1–10.

cazuri în care alegătorii îl percep pe lider ca fiind mai preocupat de o problemă decât partidul în general, sau mai moderat sau mai extremist în privința unei probleme⁶.

Cu toate că pentru alegători sunt importante problemele abordate de către lideri și partidele politice, aceștia sunt orientați și spre caracteristicile liderilor. În primul rând, cunoașterea caracteristicilor personale ale liderilor poate fi utilă ori de câte ori orientările partidelor și / sau ale liderilor sunt vagi sau ambigue. În acest cazuri, caracteristicile personale pot servi drept indicii cu privire la acțiunile probabile pe care partidul și liderul le vor întreprinde după alegeri⁷. În al doilea rând, caracteristicile personale ale liderilor pot oferi cea mai importantă informație despre cum s-ar comporta aceștia în ceea ce privește problemele neprevăzute care nu fac parte din dezbateră politică în momentul alegerilor.

Discuțiile privind liderii politici se referă, în principal, la modul în care atributele liderilor și background-ul influențează performanțele acestora în poziții de conducere. Leach și Wilson⁸ sugerează două seturi de influențe: cultura politică și organizațională, pe de-o parte, și agenda personală a liderului și abilitățile politice, pe de altă parte.

Competența liderilor politici este asociată cu moralitatea și influențează modul în care cetățenii percep liderii politici⁹. Cu toate acestea, moralitatea și competența sunt două dimensiuni fundamentale și distincte ale percepției despre politicieni. Cele două dimensiuni influențează substanțial comportamentul alegătorilor în privința politicianilor și sunt vizibile atât în sondajele pre-electorale, cât și în analizele științifice în ceea ce privește formarea imaginii politicianilor. Evaluarea politicianilor pe baza dimensiunilor moralității și competențelor sunt în centrul formării atitudinilor referitoare la respectul față de persoana evaluată¹⁰.

Literatura de specialitate prezintă relația dintre liderii politici și alegători analizând perspectivele cetățenilor atât în perioadele electorale, cât și în cele în care anumite partide sau lideri se află la conducere. Diferite momente cheie în politica statelor au dus la schimbări în cadrul acestor relații, astfel fiind implicate schimbări de perspectivă. Pandemia de coronavirus reprezintă o provocare fără precedent pentru democrații plasând guvernele statelor între numărul ridicat de decese și declinul economiilor. Ca răspuns în fața acestor provocări cele mai multe state au luat decizia de a implementa carantina națională deoarece această măsură s-a dovedit ca fiind eficientă în gestionarea pandemiei, însă acest lucru a însemnat reducerea libertăților civile, erodarea capitalului social și au adus insecuritate economică¹¹.

Autorii au regăsit în cadrul studiilor trei variabile cheie care constituie rezultatele finale. Prima dintre acestea face referire la efectul carantinei asupra probabilității de a raporta intenția de vota pentru partidul prim-ministrului aflat la conducere, această variabilă fiind

---

⁶ Sergiu Gherghina, *Party Leaders in Eastern Europe: Personality, Behaviors and Consequences*, Palgrave McMillan, 2020.

⁷ Fred Cutler, "The Simplest Shortcut of All: Sociodemographic Characteristics and Electoral Choice," *Journal of Politics* 64, no. 2, 2002, pp. 466–490.

⁸ Steve Leach and David Wilson, "Rethinking Local Political Leadership," *Public Administration* 80, no. 4, 2002, pp. 665–689.

⁹ Bogdan Wojciszke and Bożena Klusek, "Moral and Competence-Related Traits in Political Perception," *Polish Psychological Bulletin* 27, no. 4, 1996, pp. 319–324.

¹⁰ Wojciech Cwalina and Andrzej Falkowski, "Morality and Competence in Shaping the Images of Political Leaders," *Journal of Political Marketing* 15, no. 2–3, 2016, pp 220-239.

¹¹ Thiemo Fetzer et al., "Coronavirus Perceptions and Economic Anxiety," *The Review of Economics and Statistics* 103, no. 5, 2021, pp. 968–978.

observată ca un indicator pentru suportul specific. În ceea ce privește cea de-a doua variabilă, aceasta se referă la efectul carantinei care capturează suportul politic mai difuz, luând în considerare nivelurile de încredere în guvern și satisfacția legată de democrație. De asemenea, autorii au introdus două variabile suplimentare: ideologia de stânga sau de dreapta și interesul politic.

Evaluarea liderilor politici în funcție de efectele politicilor adoptate reprezintă un aspect important în determinarea relației dintre lideri și instituțiile politice. Un studiu a analizat efectele unui lider politic asupra politicilor adoptate luând în considerare două perspective.¹² Prima dintre acestea se referă la luarea în considerare a unor criterii pentru succesul liderilor politici și a președinților care au fost adesea comparați cu Donald Trump. Cea de-a doua face referire la necesitatea de a stabili măsura și natura puterii prezidențiale.

Analizarea efectelor liderilor politici se concentrează adesea asupra aspectelor interne, deși pot avea efecte profunde în afara granițelor unui stat, mai ales în cazul în care liderul este conducătorul unei superputeri globale. Politicile interne adoptate de către un stat pot avea efecte internaționale creând o competiție între state. Natura inter-conectivității este înțeleasă prin abordarea structurilor și agențiilor atât de la nivel național, cât și de la cel internațional.

În sistemele democratice încrederea în politicieni este fundamentul funcționării acestora.¹³ Cercetările anterioare din psihologia socială și organizațională au subliniat ideea conform căreia percepția unei persoane sau a unui grup social este demn de încredere conturează așteptările privind modul în care persoana sau grupul social se vor comporta și vice-versa¹⁴. În științele politice, percepția politicienilor demni de încredere a fost în general înțeleasă și măsurată ca fiind un concept unidimensional¹⁵.

Percepția încrederii față de anumiți politicieni specifici a fost evaluată în Germania: Frank-Walter Steinmeier, Ursula von der Leyen, Renate Kunast, Guido Westerwelle și Gregor Gysi, toți aceștia fiind președinți în momentul în care datele au fost colectate. În primă instanță, familiaritatea participanților cu politicienii a fost măsurată printr-o opțiune de răspuns dihotomică. După aceea, politicienii specifici au fost evaluați doar prin cei care erau familiari respondenților. Itemii utilizați pentru a măsura politicienii specifici au fost identici cu cei utilizați pentru a evalua politicienii în general, excepția constând în faptul că întrebările făceau referire la acei politicieni cu care respondenții erau familiari utilizând numele acestora. De asemenea, a fost măsurată identificarea respondenților cu cele mai populare partide din Germania și încrederea în sistemul politic.

Rezultatele studiilor sugerează că scalele sunt suficient de sigure și valide pentru scopurile științifice. În plus, corelarea cu comportamentul în alegeri au coroborat cu utilitatea ambelor scale în prezicerea comportamentelor politice. Disponibilitatea scalelor care fac diferența între încrederea într-un anumit politician și încrederea în politicieni în general

---

¹² Toby S. James, "Assessing the Policy Effects of Political Leaders: A Layered Framework," *Policy Studies* 42, no. 5–6, 2021, pp. 437–454.

¹³ Sofie Marien and Marc Hooghe, "Does Political Trust Matter? An Empirical Investigation into the Relation between Political Trust and Support for Law Compliance," *European Journal of Political Research* 50, no. 2, 2011, pp.267–291.

¹⁴ Jason A. Colquitt, Brent A. Scott, and Jeffery A. LePine, "Trust, Trustworthiness, and Trust Propensity: A Meta-Analytic Test of Their Unique Relationships With Risk Taking and Job Performance," *Journal of Applied Psychology* 92, no. 4, 2007, pp.909–927.

¹⁵ Marc Hooghe, "Why There Is Basically Only One Form of Political Trust," *British Journal of Politics and International Relations* 13, no. 2, 2011, pp. 269–275.

precum și dimensiunile acestora permit alte explorări să fie realizate privind procesele psihologice prin care percepțiile privind încrederea se alimentează în deciziile comportamentale.

Studiile privind apartenența politică și ideologia tind să investigheze efectele partizanatului politic asupra percepțiilor de încredere. În timp ce studiile anterioare au identificat o relație puternică pozitivă între nivelul educațional și încredere, au existat și eforturi care au investigat modul în care educația este legată de încrederea generalizată și politică¹⁶. Educația este legată de încrederea generalizată, dar cea mai mare parte a asocierii se explică prin capacitatea cognitivă și prestigiul ocupațional asociate cu nivelul de educație.

Concluziile acestui studiu susțin percepția populară din timpul campaniei prezidențiale din 2016 a unui electorat cu încredere relativ scăzută atât pentru Clinton, cât și pentru Trump. Descoperirile susțin și concepțiile populare despre un electorat împărțit după gen, rasă / etnie, educație și, într-o oarecare măsură, ideologie politică și sursa de venit. În ciuda diviziunilor demografice în percepțiile încrederii, problemele de importanță au fost în general unificate pentru participanții la cercetare în funcție de caracteristicile demografice și regiuni geografice.

Cercetările anterioare asupra efectele aparițiilor politicianilor în talk-show-uri s-au bazat aproape exclusiv asupra proiectelor transversale și a măsurilor auto-raportate, care afectează cauzalitatea. În plus, aceste studii au examinat comportamentul de vot¹⁷ și învățarea despre politică¹⁸, dar efectul asupra încrederii politice a fost în mare parte neexplorat.

Talk-show-urile de divertisment depind de carisma și personalitatea gazdei lor, iar în principal sunt primiți invitați celebri în fața unui public live¹⁹. În timpul campaniilor electorale, aceste spectacole prezintă în mod regulat politicieni care sunt intervievați în principal despre afaceri personale și de la care se așteaptă să vorbească dintr-o perspectivă personală²⁰.

Studiul prezentat demonstrează modul în care aparențele politicianilor în cadrul talk-show-urilor de divertisment afectează încrederea cetățenilor în actorii politici. Urmărirea unui politician în cadrul unui talk-show oferă o încredere mai mare în politicieni printre persoanele cu puține cunoștințe politice: persoanele cu slabe cunoștințe politice tind să generalizez portretizarea pozitivă a unui politician într-un talk show către politicieni în general. Când politicienii își extind campaniile pentru a include apariții în talk show-uri, aceștia, cel mai probabil, vor beneficia de creșterea încrederii în politicieni printre alegători deoarece spectatorii talk show-urilor, în mod tradițional, dețin mai puține cunoștințe politice decât cei din alte audiențe.²¹ Astfel, politicienii își pot asuma faptul că efectele generale asupra

---

¹⁶ Marc Hooghe, Sofie Marien, and Thomas de Vroome, "The Cognitive Basis of Trust. The Relation between Education, Cognitive Ability, and Generalized and Political Trust," *Intelligence* 40, no. 6, 2012, pp. 604–613.

¹⁷ Masaki Taniguchi, "The Electoral Consequences of Candidate Appearances on Soft News Programs," *Political Communication* 28, no. 1, 2011, pp. 67–86.

¹⁸ Michael Parkin, "Taking Late Night Comedy Seriously: How Candidate Appearances on Late Night Television Can Engage Viewers," *Political Research Quarterly* 63, no. 1, 2010, pp. 3–15.

¹⁹ Jeffrey P. Jones, "I Want My Talk TV: Network Talk Shows in a Digital Universe," in *Beyond Prime Time: Television Programming in the Post-Network Era*, 2009.

²⁰ Liesbet Van Zoonen and Christina Holtz-Bacha, "Personalisation in Dutch and German Politics: The Case of Talk Show," *Javnost* 7, no. 2, 2000, pp. 45–56.

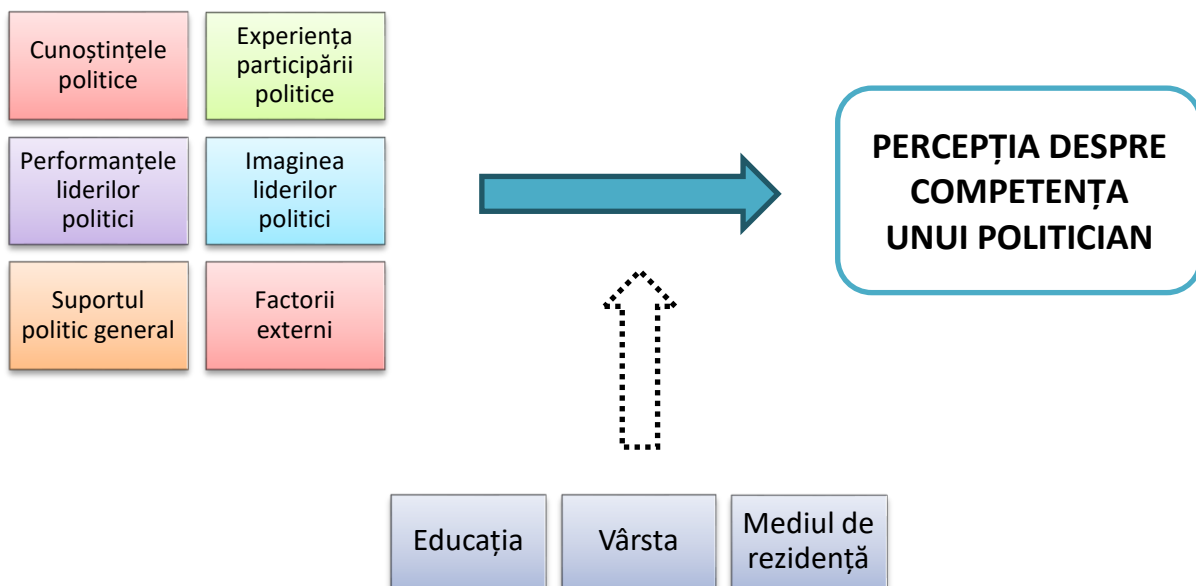
²¹ Matthew A. Baum, "Talking the Vote: Why Presidential Candidates Hit the Talk Show Circuit," *American Journal of Political Science*, 2005.

încrederii vor fi în principal pozitive, nu negative precum autorii au regăsit printre răspunsurile participanților care dețin mai multe cunoștințe politice.

În literatura de specialitate au fost prezentați mulți factori care formează opiniile cetățenilor despre liderii politici și politicieni în general în diferite contexte, însă majoritatea lucrărilor se axează pe imaginea candidaților în alegerile pentru președinție din Statele Unite ale Americii. Principalii factori prezentați în studiile anterioare care să influențeze percepția cetățenilor despre politicieni sunt reprezentați de încrederea pe care aceștia o au în lideri în general, caracteristici socio-demografice (educație, mediu de rezidență, vârstă), afilierea și ideologia politică, performanțele președintelui.

Factorii urmăriți în realizarea acestui studiu sunt reprezentați de cunoștințele politice ale respondenților pentru a verifica dacă aceștia cunosc atribuțiile fiecărui lider politic ales, participarea la alegeri și exprimarea opțiunii de vot, performanțele liderilor politici, imaginea liderilor politici în raport cu mass-media, suportul politic al cetățenilor și gestionarea factorilor externi de către liderii politici.

Graficul 1: Cadrul analitic al acestui articol

Metodologia

Acest articol analizează România, un caz tipic sau reprezentativ pentru noile democrații din Uniunea Europeană (UE). Alegerea unui caz specific accentuează nevoia de a explora mecanismele cauzale în relația dintre cazuri. Explorarea mecanismelor cauzale pot conduce la diferite concluzii care atestă teoriile utilizate în analizarea mecanismelor folosind un pattern existent sau la crearea unui nou mod de realizare a acestora.²²

Având în vedere cazul ales (România) și poziția sa de stat membru al UE, liderii politici aleși sunt reprezentativi atât la nivel local și național, cât și la nivel european. În ceea

²² Jason Seawright and John Gerring, "Case Selection Techniques in Case Study Research: A Menu of Qualitative and Quantitative Options," *Political Research Quarterly* 61, no. 2, 2008, pp.294–308.

ce privește liderii locali, percepția despre competența acestora va fi analizată în raport cu primarii municipiilor sau localităților reprezentativi pentru participanții la studiu, iar liderul național ales este președintele țării, Klaus Johannis, deoarece reprezintă țara în contextele internaționale și este cel mai cunoscut lider politic la nivel național prin prisma poziției deținute. Liderii politici europeni aleși sunt Ursula von der Leyen și Angela Merkel. Acești lideri politici europeni au fost aleși prin prisma pozițiilor deținute la nivelul Uniunii Europene și influența pe care aceștia o dețin la nivelul Europei. În vederea explicării percepției despre competențele liderilor de la nivel local, național și european a cetățenilor români metoda de colectare a datelor aleasă este interviul, acesta având mai multe beneficii pentru realizarea lucrării.

Pentru a răspunde întrebării de cercetare, acest studiu va folosi interviul calitativ semi-structurat. Interviuurile calitative presupun discuții cu participanții (față în față sau telefonice) și sunt de trei tipuri: nestructurate (discuție liberă), semi-structurate și structurate. În ceea ce privește selectarea participanților, aceasta a avut loc în mod aleatoriu pe baza disponibilității și a dorinței de a participa la interviu, scopul fiind de a acoperi fiecare grupă de vârstă începând de la 18 ani. Un alt criteriu a fost acoperirea unor zone cât mai extinse din România în ceea ce privește mediul de proveniență a participanților și nivelul de studii absolvite a acestora să fie, din nou, variat pentru a putea include în analiză variabila de control reprezentată de educație.

Pentru studierea datelor colectate prin prisma interviurilor, am ales ca metodă analiza tematică deductivă. Analizele tematice necesită mai multă implicare și interpretare din partea cercetătorului. Analizele tematice depășesc numărarea cuvintelor sau expresiilor explicite și se concentrează pe identificarea și descrierea atât a ideilor implicite, cât și a celor explicite în cadrul datelor, adică a temelor. Codurile sunt de obicei dezvoltate pentru a reprezenta temele identificate și aplicate sau legate de datele brute ca markeri de sinteză pentru analize ulterioare. Astfel de analize pot include sau nu următoarele: compararea frecvențelor codului, identificarea co-apariției codului și afișarea grafică a relațiilor dintre codurile din cadrul setului de date.²³

Abordarea analizei tematice este un set riguros de proceduri concepute pentru a identifica și examina temele din datele textuale într-un mod transparent și credibil. Această metodă se bazează pe o gamă largă de mai multe perspective teoretice și metodologice, dar, în cele din urmă, preocuparea sa principală este de a prezenta poveștile și experiențele exprimate de participanții la studiu cât mai exact și mai cuprinzător posibil.²⁴ Procesul cheie în analiza datelor calitative de cercetare socială este codificarea. Împreună aceste proceduri permit preluarea informațiilor necesare după aceea. Scopul analizei datelor este descoperirea de modele printre date, modele care indică o înțelegere teoretică a vieții sociale. Codificarea și relaționarea conceptelor este esențială pentru acest proces și necesită un sistem mai rafinat decât un set de fișiere.²⁵

Pentru a exemplifica analiza tematică deductivă am utilizat un paragraf din răspunsul oferit de unul dintre respondenți. Astfel, am selectat pe baza literaturii de specialitate revizuite

---

²³ Greg Guest, Kathleen MacQueen, and Emily Namey, *Applied Thematic Analysis*, SAGE Publishing, UK, 2014.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Earl Babbie, *The Practice of Social Research, Fourteenth Edition, Teaching Sociology*, 2016, pp. 391-395.

temele „mass-media” și „imagine”. Pe baza acestora am derivat codurile „portretizare” și „prezentare” preluând, astfel, din răspunsurile înregistrate următoarele propoziții: „Despre primar am puține de zis fiindcă mass-media are o amprenta slabă, dar este văzut fair. Klaus este prezentat în funcție de mass-media fiindcă sunt unele care îl portretizează mult mai bine, iar altele îi pictează o imagine nejustificat de proastă. Eu mi-am făcut imaginea despre Ursula din mass-media și cred că este portretizată fair și cinstit. Angela cred că este prezentată mai rău decât ar merita de mass-media germană fiindcă scăderea ei în popularitate a început o dată cu criza refugiaților și oamenii aveau păreri diverse”.

Percepția despre competența unui politician

Competențele unui politician sunt considerate importante în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor și maximizarea performanțelor pe parcursul unui mandat în concordanță cu planul politic promovat în timpul campaniei electorale. Respondenții și-au expus opiniile în privința celor patru lideri politici analizați în această lucrare. Având în vedere că interviuații au discutat despre primari diferiți, în funcție de localitatea în care își petrec cea mai mare perioadă a timpului, opiniile sunt diverse și acoperă multiple elemente considerate componente în competențele liderilor. Astfel, câțiva dintre respondenți consideră că nu au regăsit competențe relevante în cazul primarilor, oferind diverse argumente precum neimplicarea în activitățile de bază sau neregăsirea acestor competențe fiindcă aceștia se află la primul mandat, însă restul au menționat pe lângă competențele reprezentate de calificările în domeniile cheie necesare acestei funcții, elemente precum apropierea față de cetățeni, determinarea de a câștiga alegerile, comunicarea cu celelalte instituții și cetățenii, leadership-ul, exprimat prin abilitatea de a conduce întregul oraș sau experiența în administrația locală (R1, R9, R12, R14, R15, R17) „calitatea care mi-a rămas de la el e că a fost perseverent încât să câștige funcția de primar, dar având în vedere evoluția a reușit să schimbe ceva în București. Abilitatea de a ajunge până în punctul de a fi ales mi se pare o chestiune ok” (R9).

Competențele președintelui țării au fost acoperite de toți respondenții menționând că în cazul acestuia primează organizarea și capacitatea de a menține relații bune cu alți președinți și prim-miniștrii, însă că acesta nu a dezvoltat o latură empatică în raport cu cetățenii și că discursul acestuia nu este menit să apropie, ci să informeze într-un mod cât mai direct posibil. De asemenea, câțiva dintre respondenți au specificat faptul că este greu să identifice anumite competențe în cazul președintelui, în afară de cele ce privesc studiile, fiindcă este o funcție la un nivel înalt (R3, R5 și R17) „sunt funcții la un nivel foarte, foarte ridicat despre care este greu să spui ce calificări ar trebui să aibă” (R17). În privința competențelor regăsite în cazul președintelui Comisiei Europene, doamna von der Leyen, respondenții au accentuat elemente precum competențele umane (empatie față de cetățeni, inteligență emoțională, discurs adaptat pentru toții cetățenii statelor membre), pregătirea și experiența în domeniul politic și organizarea. În cazul fostului cancelar german, respondenții au regăsit în mare parte aceleași competențe ca în cazul liderului politic anterior menționat, adăugând în unele cazuri elemente precum lucrul în echipă, rezumarea conținutului informațiilor prezentate la subiectul abordat în momentul intervențiilor, capacitatea de a găsi o soluție din punct de vedere tehnic, orientarea spre lucrurile necesare și spre cei care au nevoie de ajutor (R9, R15 și R17).

Diversitatea opiniilor persoanelor intervievate a oferit informații relevante despre competențele pe care aceștia le-au regăsit în activitatea politică a celor patru lideri la care au făcut referire întrebările. Cu toate că în cazul primarilor respondenții au făcut referire la alte persoane există printre acestea câteva opinii similare în privința competențelor pe care aceștia le dețin sau care ar trebui să fie evidențiate având în vedere funcția ocupată. Tendința majorității respondenților de a face referire la competențele celor patru lideri politici în mod individual a oferit posibilitatea de a observa anumite opinii similare, mai ales în cazul președintelui țării, a președintelui Comisiei Europene și a fostului cancelar al Germaniei.

Cunoștințele politice ale respondenților

În primul capitol a fost descrisă importanța cunoștințelor politice generale în aprecierea competențelor liderilor politici, aceasta fiind una dintre variabilele independente care determină dacă părerea românilor are la bază aceste cunoștințe. Profilul respondenților este unul variat, aceștia făcând parte din diverse domenii printre care aflându-se și specialiști sau cercetători în domeniu. Acești specialiști și cercetători sunt reprezentați de profesori universitari, politicieni și doctoranzi, astfel că întrebările care verifică această componentă nu au fost adresate pe parcursul realizării interviurilor.

În cazul întrebării principale adresate (vezi Anexa 1 cu ghidul de interviu) care verifică dacă respondenții cunosc detalii despre mandatul președintelui României, dintre cei care au parcurs acea întrebare doar două persoane nu au indicat în mod clar răspunsul, restul reușind să ofere răspunsul corect. În ceea ce privește prima întrebare de follow-up, aproximativ jumătate dintre intervievați au răspuns corect în privința duratei unui mandat de parlamentar în România. A doua întrebare de follow-up care analizează componenta cunoștințelor politice face referire la numărul de mandate pe care un parlamentar le poate deține. În acest caz foarte puțini respondenți au oferit răspunsul corect, în România parlamentarii neavând un număr limitat de mandate.

În continuare, întrebarea cu numărul 12 din ghidul din interviu a fost adresată pentru a completa perspectiva privind cunoștințele politice pe care respondenții care au parcurs această întrebare le dețin. Conform Autorității Electorale Permanente, cetățenii români pot participa la patru serii de alegeri: alegeri prezidențiale, alegeri parlamentare, alegeri locale (primari, consiliile locale, consiliile județene și președinții consiliilor județene), alegerile europarlamentare și referendumuri.²⁶ Din perspectiva acestei componente, mai mult de jumătate dintre cei 18 respondenți care au răspuns la această întrebare nu au oferit un răspuns complet, fiind omis cel puțin un tip de alegeri la care aceștia pot participa. Aceștia au făcut referire în principal la alegerile de la nivel național, în unele situații chiar și acestea fiind incomplete, nefăcând referire la cele europarlamentare sau referendumuri. Cu toate acestea, toți cei 18 respondenți dețin parte din cunoștințele politice generale „ Putem vota la locale (primar, consilieri locali, consilieri județeni), parlamentul României și președinte” (R5), „ Președintele are dreptul la 2 mandate. (Follow-up) 4 ani durează un mandat. (Follow-up) nu este limitat, de câte ori este ales” (R10).

---

²⁶ Autoritatea Electorală Permanentă, “Legislație Electorală”, <https://www.roaep.ro/legislatie/acasa/>, (accesat 02.05.2022).

Experiența participării politice

Experiența participării politice, exprimată prin semnarea de petiții, participarea la alegeri, referendumuri, proteste și demonstrații, este una dintre variabilele independente și un indicator al intenției de participare la viitoarele alegeri. Această variabilă este analizată prin referirea la activitatea politică din trecut a respondenților, existând un cadru temporal reprezentat de ultimii 5 ani. În ceea ce privește participarea la alegeri, doar doi respondenți au specificat faptul că nu au participat la alegeri din momentul împlinirii vârstei de 18 ani, care permite participarea, și până în prezent (R2 și R6). În aceste două cazuri a lipsit argumentarea neparticipării fiind astfel imposibil de concluzionat ce i-a determinat pe intervieuați să nu participe. Restul respondenților au specificat faptul că au participat de fiecare dată la alegeri considerând că trebuie să uzeze de dreptul oferit de Constituție și că este singura modalitate prin care pot contesta liderii politici care din punctul lor de vedere nu își îndeplinesc atribuțiile:

În ceea ce privește implicarea politică sub forma referendumurilor, semnarea petițiilor, participarea la demonstrații sau petiții, toți cei 18 respondenți au menționat faptul că în ultimii 5 ani au participat la referendumurile organizate, în unele cazuri fiind exclus referendumul pentru familie (R6 și R15). Cu toate acestea, 10 intervieuați nu au participat la proteste sau demonstrații considerând că nu acestea sunt cele care produc schimbarea „Nu, nu am participat pentru că noi fiind vocea poporului de multe ori poporul are tendința să caute probleme acolo unde nu sunt. Într-o manifestație, într-un protest de o mie, două mii, cinci mii de oameni nu se poate face ceva” (R3).

Din perspectiva motivației de a participa la referendumuri, proteste, demonstrații sau semnat petiții, unul dintre argumentele întâlnite fiind reprezentat de dorința de a realiza schimbări la nivel politic. Un alt argument a fost demonstrarea în mod public existența nemulțumirilor în privința schimbărilor la nivel politic, iar un ultim argument fiind implicarea politică oferă șansa de a contesta acțiunile liderilor politici „Da, fiindcă nu îmi place să ne trezim comentând că nu ne place x sau y, dar noi nu am fost la vot” (R13), „În general la referendumuri particip fiindcă este un drept pe care îl am, este o formă participare politică diferită de a ceea de a participa la alegerile organizate periodic în țară și cred că e important să ne exprimăm opinia de fiecare dată când suntem consultați” (R17). Unii dintre intervieuați au menționat și alte tipuri de implicare politică pe care le-au întreprins în ultimii 5 ani precum, prestarea serviciilor în interiorul ministerelor din punct de vedere tehnic, implicarea activă în politică și luarea de poziții în cadrul ședințelor consiliilor locale „La implicare politică a fost că am lucrat în ministere chiar dacă a fost tehnic” (R9).

Performanțele liderilor politici

Având în vedere că selecția cazurilor se axează asupra patru lideri politici diferiți, intervieuații au oferit detalii și opinii diferite în privința fiecărui lider ales. În ceea ce privește instituția primarului, răspunsurile au putut fi organizate în trei mari grupuri care reprezintă opiniile respondenților în raport cu competențele regăsite în acțiunile instituției. Astfel, primul grup este alcătuit din păreri bune, al doilea din cele proaste, iar cel de-al treilea grup din păreri de mijloc în care respondenții au oferit detalii atât despre aspectele pozitive, cât și despre cele negative.

Primul grup a adus în discuție elemente diverse din perspectiva atribuțiilor primarului, cu toate acestea, respondenții au inclus printre detaliile oferite și acțiunile primarului în ceea ce privește aspectul orașului sau facilități la care aceștia au acces (R2 și R6). Respectarea planului politic promovat în campanie este unul dintre criteriile reamintite în măsurarea îndeplinirii atribuțiilor (R14 și R17), respondenții menționând că primarul reușește să își îndeplinească obiectivele într-o mare măsură „Eu zic că în proporție destul de mare toate obiectivele sunt îndeplinite mai ales că noi avem și o strategie. Observ că lucrurile sunt palpabile pe toate planurile pe care noi le-am stabilit” (R14).

În cadrul celui de-al doilea grup care reprezintă păreri proaste în privința primarului, respondenții au identificat multiple elemente care conturează această părere și care reprezintă atribuțiile acestora. În primul rând respondenții au făcut referire la neîndeplinirea promisiunilor promovate în campania electorală (R3, 8, 10, 12 și 18): „consider că primarul actual nu este ceea ce trebuie pentru că în campania sa a promis foarte multe lucruri pentru a-și atrage voturile, dar după ce a luat cârma în mână nu a mai respectat promisiunile care votanții așteptau să se concretizeze” (R3). În al doilea rând, aceștia au sesizat lipsa acțiunilor din partea primarului și axarea pe promovarea exagerată a realizărilor minore „Nu am văzut o activitate foarte înfloritoare din partea lui, mai degrabă am văzut dinspre vice-primar, am văzut mai multă inițiativă, mai multă determinare, mai mult interes de a face lucruri” (R7).

În ceea ce privește cel de-al treilea grup în care opiniile sunt de mijloc, respondenții au reușit să identifice aspectele pozitive și negative de la începutul mandatului (septembrie 2020). Pe de-o parte, aceste păreri de mijloc sunt generate de faptul că primarii se află la primul mandat din cariera lor politică, iar respondenții au considerat că a trecut prea puțin timp pentru a putea oferi un răspuns concret în privința îndeplinirii atribuțiilor (R13 și R16). Pe de altă parte, aceștia consideră că activitățile primarului sunt realizate de întreaga instituție și că acestea nu legate de persoana care conduce „Cele mai multe lucruri nu țin doar de un singur om, dar e vorba de echipa care se construiește în spate. Atribuțiile lui nu le-aș lega neapărat de persoană, ci mai degrabă de funcționalitatea sistemului” (R9).

Un alt lider politic despre care respondenții au oferit detalii care conturează păreri proaste este Klaus Iohannis, președintele țării. Concentrarea asupra celui de-al doilea mandat permite evaluarea tuturor activităților întreprinse de președintele țării și constatarea diferențelor sau similarităților între cele două mandate. Astfel, o parte dintre respondenți au menționat că în timpul celui de-al doilea mandat președintele țării se axează mult mai mult asupra problemelor din zona sanitară și a conflictului din Ucraina lipsind concentrarea asupra cetățenilor și a problemelor interne care au fost evidențiate în timpul pandemiei sau care au apărut în timpul acesteia. Reușitele pe plan extern menționate în răspunsuri denotă faptul că președintele țării își îndeplinește principalele atribuții, însă respondenții nu au ignorat deciziile și activitățile pe plan intern, fiind expuse susținerea partidului din care provine președintele și comparația cu fostul președinte, Traian Băsescu și acțiunile acestuia „Aș vrea să îl compar cu fostul președinte pentru a răspunde la întrebare. Traian Băsescu a setat un standard de președinte care face, care intervine, bine sau rău nu contează, dar un președinte care la tonul lui s-a reformat justiția, insistând să numească el ministrul justiției” (R15).

În ceea ce privește comparația cu primul mandat al președintelui, respondenții nu au observat mari diferențe în îndeplinirea atribuțiilor, însă au sesizat acțiunile orientate spre

atragerea susținătorilor pentru a putea obține ce de-al doilea mandat: „Cred că a făcut mai puțin în plan extern, iar dinamica vieții politice din România l-a determinat să facă mai multe pe plan intern, să fie mai prezent în ceea ce înseamnă spațiul politic intern” (R17) și încercarea de a pune în aplicare planul politic promovat în timpul campaniei electorale care l-au făcut câștigător în ambele tururi de alegeri. De asemenea, în comparația dintre cele două mandate respondenții au apreciat implicarea președintelui în plan intern pentru rezolvarea problemelor apărute în diverse domenii care afectează toți cetățenii „Nu cred, însă cred că a încercat să fie acel mediator, o fost mai prezent în spațiul public, în mandatul acesta o și lipsit” (R1).

Trecerea la nivelul european este marcată prin analizarea răspunsurilor oferite de către respondenți în privința președintelui Comisiei Europene, Ursula von der Leyen. Aproximativ jumătate dintre respondenți consideră că își îndeplinește atribuțiile într-o mare măsură. Unul dintre elemente menționate care denotă îndeplinirea atribuțiilor este apariția în spațiul public prin oferirea de interviuri, susținerea de discursuri și explicarea documentelor legislative adoptate la nivelul Uniunii încât să fie înțelese de toți cetățenii europeni (R3, R5, R7 și R13).

Ultimul element identificat printre răspunsurile înregistrate face referire la capacitatea președintelui Comisiei Europene de a lua decizii într-un timp foarte scurt în ceea ce privește pandemia care a afectat toate statele membre, conflictul din Ucraina și adaptarea planului politic propus la începutul mandatului în funcție de cele două evenimente. Astfel, respondenții apreciază toate reformele propuse și implementate fiind evidențiată digitalizarea într-un ritm alert: „mai ales cum a fost și cu pandemia că ne-am digitalizat din ce în ce mai tare și a fost nevoie să ne adaptăm și în aceeași măsură să adaptăm politicile la nivelul ăsta și probabil de asta s-a văzut, a fost mai vizibilă și lumea cunoaște acțiunile mai bine” (R7).

Continuând pe linia nivelului european și a liderului politic despre care respondenții au oferit detalii, aproximativ 50% dintre aceștia au declarat că nu urmăresc politica din Germania sau activitățile lui Merkel în cadrul Uniunii Europene. Cu toate acestea, există unanimitate în ceea ce privește gradul de îndeplinire a atribuțiilor a fostului cancelar german. Respondenții au menționat faptul că Merkel a fost mereu implicată în politica Germaniei fiind unul dintre cei mai longevivi cancelari, că a urmărit îndeaproape îndeplinirea obiectivelor propuse și că s-a implicat în egală măsură în politica Uniunii (R10, R11 și R15). Însă, aceștia au observat apropierea fostului cancelar german față de Federația Rusă având în vedere dependența ridicată față de resursele acestora „singurul lucru pe care l-aș reproșa este că în lumina evenimentelor actuale este că prea a fost obedientă față de regimul de la Moscova. Asta probabil și din perspectiva faptului că industria Germană era dependentă în proporție de 50% de gazul rusesc” (R5) și neimplicarea la același nivel în ultima perioadă a ultimului mandat fiind vizibilă decizia de a se retrage din politică „ca și în cazul lui Klaus Iohannis lipsa mizei, faptul că știa că o să se termine s-a observat” (R1).

Imaginea liderilor politici în raport cu mass-media

Prezentarea liderilor politici în mass-media a generat răspunsuri diverse din partea respondenților, acestea putând fi împărțite în mai multe categorii relevante pentru această variabilă independentă. În unele cazuri persoanele intervievate nu au putut să se raporteze la mass-media din trei motive: a) nu urmăresc platforme care să discute despre liderii politici

menționați „Nu știu ce să zic pentru că nu am văzut opinii de mass-media” (R13); b) platformele pe care aceștia le urmăresc nu discută despre un anumit lider politic încât să poată decide dacă există diferențe între opinia personală despre lideri și prezentarea lor în mass-media (R6 și R7) „În ceea ce privește primarul, nu este prezent în mass-media și atunci nu pot să îl raportez la opinia mea” (R7) și c) datorită faptului că în România platformele mass-media sunt finanțate de la bugetul de stat și partide politice, argumentul fiind că fiecare dintre acestea este influențată de finanțator și fiecare caz va fi prezentat în funcție de acesta „mass-media e destul de subiectivă, tinde să verbalizeze părerea celor care au cules informațiile, nu e o sursă oficială obiectivă, este o sursă deschisă la care pot adera toți cetățenii, dar nu e o sursă de încredere fiindcă se preia informația și se comentează ceea ce se spune” (R3). Un alt aspect relevant menționat de intervievați este sursa de informare și credibilitatea acestora (R3, R7, R12 și R16).

La întreg nivelul Uniunii există riscuri în ceea ce privește dezinformarea și fake news-urile fiind greu de identificat la prima citire dacă informația este veridică existând probabilitatea ca ceea ce prezintă mass-media să fie influențat de alte surse. În unele cazuri, intervievații au specificat faptul că mass-media este sursa lor primară de informare și că opiniile lor sunt similare raportat la ceea ce este prezentat în privința liderilor politici, pe de-o parte (R5, R7, R9 și R12) „Cred că în toate cazurile aș putea să rezonoz într-o oarecare măsură cu mass-media. Acum depinde și de unde ne informăm, dacă o facem din surse credibile și sunt sigure, atunci am o încredere mai mare și poate că îmi validează cumva teoriile” (R7), „Consider că e puțin biased fiindcă urmăresc media care ajunge să îmi formeze și opinia” (R9). Pe de altă parte, există cazuri în care opinia respondenților nu este similară cu cea a mass-mediei în privința a cel puțin unuia dintre liderii politici analizați. Din perspectiva a câtorva respondenți președintele țării este adesea mult prea criticat de mass-media națională făcând referire la diverse evenimente sau discursuri care îl includ, aceștia considerând că nu reflectă realitatea în totalitate (R2, R10, R11, R14, R15, R17 și R18). Astfel, o parte dintre respondenți consideră că mass-media de la nivel local nu ar trebui să facă referire doar la aspectele pozitive, ci și la cele negative din deciziile politice ale primarilor localităților de reședință „Despre primar am puține de zis fiindcă mass-media are o amprenta slabă, dar este văzut oarecum fair” (R15).

Având în vedere că întrebarea cu numărul 8 din Ghidul de interviu (Anexa 1) face referire la modul în care cei patru lideri politici sunt prezentați în mass-media în raport cu opinia respondenților, jumătate dintre aceștia au oferit răspunsuri clare și concise care să facă referire la liderii politici menționați în mod individual. În celelalte cazuri respondenții au oferit răspunsuri care nu sunt punctuale și care să fie adaptate întrebării, aceștia făcând referire la elementele menționate în paragrafele anterioare. Tendința acelor respondenți a fost de a generaliza informațiile despre portretizarea liderilor politici în mass-media în raport cu opinia lor.

Suportul politic general

În ceea ce privește suportul politic general, mare parte dintre respondenți nu au oferit răspunsuri concrete pentru întrebarea adresată. Aceștia au încercat să acopere suportul politic din perspectiva fiecărui lider politic, însă întrebarea este una generală. Câțiva dintre respondenți au menționat faptul că liderii politici nu se vor bucura de încrederea generală a

populației deoarece mereu vor exista cetățeni care se vor declara nemulțumiți de deciziile acestora sau de discursul pe care aceștia îl susțin. De asemenea, au accentuat faptul că singurul lucru pe care liderii politici pot să îl realizeze este să atragă un procent cât mai ridicat de simpatie pentru a avea parte de susținere pe termen lung (R2, R3, R4 și R11). Atitudinea critică în privința liderilor politici de la nivel național îi determină pe respondenți să considere că aceștia nu se bucură de încrederea generală a populației.

Pe de altă parte, o bună parte dintre intervievați consideră că fostul cancelar al Germaniei încă se bucură de încrederea generală a populației chiar dacă aceasta nu se mai află într-o poziție de conducere și nu se mai implică activ în politică. Aceste considerente au apărut în urma activităților întreprinse de Merkel și a rezultatelor obținute pe parcursul mandatelor. În privința celorlalți lideri politici, au fost foarte puțini respondenți care să considere că se bucură de încrederea generală a populației, accentul fiind pus asupra președintelui Comisiei Europene prin prisma funcției deținute și a țării de origine a acesteia. După cum am observat anterior, majoritatea respondenților au tendința să creeze asocieri între fostul cancelar german și președinta Comisiei, considerând că tot ceea ce au realizat până în prezent este adecvat atribuțiilor și funcțiilor.

Factorii externi

Ultima variabilă independentă este reprezentată de factorii externi. Acești factori influențează adesea modul în care politicile sunt formulate și acțiunile întreprinse de liderii politici pentru a se adapta elementelor de noutate. În ceea ce privește explicarea acestei variabile prin intermediul interviurilor, respondenții au exprimat opinii diverse care sunt grupate în trei mari categorii. Prima categorie este formată din răspunsurile care menționează faptul că unele acțiuni ale liderilor politici nu au la bază factori externi, cea de-a doua din cele care includ factori externi prin prisma relațiilor externe pe care fiecare lider politic le deține, iar cea de-a treia categorie este formată din răspunsurile care specifică factori externi care se aplică în cazul tuturor liderilor politici analizați, precum pandemia de COVID-19 sau conflictul dintre Ucraina și Federația Rusă. După cum am menționat anterior, prima categorie consideră că nu au exista până în prezent factori externi care să influențeze acțiunile celor patru lideri politici, însă lipsesc argumentele din răspunsurile acestora care să susțină această idee (R5, R6, R10 și R11) „Nu, poate mici influențe în cazul României având în vedere parteneriatul nostru transatlantic cu Statele Unite” (R5).

În ceea ce privește cea de-a doua categorie de opinii regăsite în răspunsurile oferite de către respondenți, acestea fac referire la relațiile externe ca factori externi. Aproximativ jumătate dintre respondenți au menționat că relațiile cu Statele Unite ale Americii și cu Uniunea Europeană influențează deciziile liderilor politici din România, considerând că președintele țării este nevoit să se alinieze cerințelor altor președinți. De asemenea, a fost menționat faptul că influențele externe ajută la continuarea colaborărilor dintre toți acești actori pentru a asigura în continuare pacea și securitatea cetățenilor (R1, R3, R7 și R13) „Da, pentru că trebuie să ascuți și părerilor celor de afară fiindcă este o decizie pentru bunăstarea și securitatea tuturor” (R3).

Din perspectiva celei de-a treia categorii deciziile liderilor politici au fost influențate atât de pandemie, cât și de conflicte, precum cel din Ucraina. Respondenții au menționat faptul că au fost vizibile deciziile influențate de pandemie în principal și de acțiunile altor

lideri politici de la nivel european, pe de-o parte. Pe de altă parte, câțiva dintre respondenți au sesizat faptul că primarii orașelor de reședință nu au fost atât de mult influențați de pandemia de COVID-19 și conflictul din Ucraina deoarece deciziile lor vizează doar funcționarea orașelor. De remarcat este faptul că un număr redus dintre respondenți au specificat faptul că Angela Merkel s-a ocupat de gestionarea pandemiei în Germania de la începutul acesteia și până la încheierea mandatului de cancelar.

Astfel, mare parte dintre respondenți au reușit să identifice importanța factorilor externi în conturarea politicilor adoptate și a deciziilor luate pentru securitatea cetățenilor „Oamenii politici în general de asta sunt aici, de cele mai multe ori ajung acolo pentru că pot să facă față situațiilor sub presiune mai bine decât un om obișnuit. Liderii politici cred că trebuie să fie supuși factorilor externi pentru a lucra cât mai bine în favoarea cetățeanului” (R9), „Contextul influențează deciziile, pandemia a făcut să ne reorganizăm cu totul, la fel se întâmplă și acum în contextul conflictului” (R14).

Concluzii

Această lucrare și-a propus să răspundă întrebării: Ce determină atitudinile cetățenilor români față de competențele liderilor politici? Scopul fiind de a explica care sunt factorii care determină atitudinile cetățenilor români în privința liderilor politici de la nivel local, național și europeană. Pentru a oferi o analiză în profunzime au fost realizate interviuri având la bază ghidul de interviu inclus în *Anexa 1*. Principalele rezultate prezentate în detaliu în capitolul anterior fac referire la variabilele analizate prin intermediul răspunsurilor oferite de către persoanele intervievate. Variabila care joacă cel mai important rol în determinarea atitudinilor românilor despre competențele liderilor politici este reprezentată de performanțele acestora. Astfel, respondenții pun accent asupra aceea ce au realizat liderii politici pe parcursul ultimelor mandate în care s-au aflat în funcții. Răspunsul la întrebarea de cercetare se regăsește în secțiunea de discuții a capitolului anterior în care am prezentat elementele care joacă un rol important în conturarea atitudinilor și opiniilor cetățenilor români în privința liderilor politici de la nivel local, național și european. Cu toate că respondenții au oferit critici la adresa celor doi lideri de care se simt mai apropiați și despre care dețin mai multe informații, aceștia au menționat și elemente care îi pun într-o lumină mai pozitivă.

Elementele de noutate introduse de această lucrare fac referire la mai multe aspecte importante. În primul rând această lucrare a utilizat un cadru analitic format din șase variabile independente care au putut fi analizate prin intermediul întrebărilor incluse în ghidul de interviu reușind, astfel, să răspundă întrebării de cercetare. Având în vedere diversitatea studiilor anterioare și axarea acestora asupra unei perioade limitate de timp, precum campaniile electorale desfășurate în diferite țări, conturarea unui cadru analitic utilizabil în totalitate a permis alegerea unei perioade de referință mai extinse.

În al doilea rând, această lucrare realizează o comparație între opiniile cetățenilor în privința a mai mulți lideri politic. În raport cu studiile anterioare elementul de noutate introdus este reprezentat de determinarea atitudinilor românilor privind competențele a mai mulți lideri politici în cadrul aceluiași studiu. Relevanța acestui element este redată de unicitatea acestei lucrări și importanța deținută de comparația liderilor politici. Studiile anterioare realizate la nivelul altor state analizează în principal competențele unui singur lider prin prisma altor factori sau a doi lideri prin intermediul evenimentelor care au loc.

Compararea liderilor politici oferă noi perspective în ceea ce privește raportarea cetățenilor la competențele liderilor politici. Prin prisma analizării a mai mulți lideri am observat diferențele în opinii și care sunt elementele care apropie cetățenii de un anumit lider. Astfel, cetățenii români consideră că cei doi lideri politici de la nivel european au competențe mult mai relevante pentru funcțiile pe care le dețin sau le-au deținut comparativ cu cei din interiorul țării. De asemenea, cetățenii au făcut referire la acțiuni pe care le consideră relevante ale președintelui Comisiei Europene și a fostului cancelar german și care au avut un efect și asupra altor țări pe lângă cele din care provin, reușind să identifice factori externi care au un real impact asupra funcționării țărilor sau sa structurilor din care fac parte.

Pornind de la acest studiu există o serie de alte perspective de a aborda acest subiect în studiile viitoare. În primul rând se poate realiza un studiu utilizând aceeași tematică, însă acesta să fie aplicat pe un eșantion cât mai mare pentru a asigura acoperirea națională a opiniilor cetățenilor români. Utilizând același subiect ghidul de interviu poate fi readaptat pentru a putea fi aplicat sub forma unui chestionar care, de asemenea, să asigure implicarea cetățenilor din fiecare județ al țării. În al doilea rând, un alt studiu fezabil utilizând același subiect poate fi realizat analizând alți lideri politici de la fiecare nivel expus în paragrafele anterioare. O a treia posibilitate de a utiliza datele disponibile în acest studiu este conturată de aplicarea unui ghid de interviu similar pe teritoriul altor țări pentru a putea observa care sunt diferențele dintre culturi.

Anexa 1: Ghidul de interviu

1. În opinia dvs., în ce direcție considerați că se îndreaptă țara noastră?
2. Ce părere aveți despre politică și politicieni în general?
3. Referindu-ne acum la primarul localității în care petreceți cea mai mare perioadă a timpului, în ce măsură considerați că își îndeplinește atribuțiile în timpul mandatului început din septembrie 2020?
  - (a) De ce afirmați aceste lucruri?
4. Gândindu-ne la președintele țării, domnul Klaus Iohannis, în ce măsură considerați că își îndeplinește atribuțiile în timpul actualului mandat?
  - (a) De ce considerați acest lucru?
  - (b) A fost diferit în precedentul mandat în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor?
5. Gândindu-ne la președintele Comisiei Europene, doamna Ursula von der Leyen, în ce măsură considerați că își îndeplinește atribuțiile în timpul actualului mandat începând cu 2019?
6. Dacă ne referim la fostul cancelar al Germaniei Angela Merkel, în ce măsură considerați că și-a îndeplinit atribuțiile în timpul ultimului său mandat între 2017 și 2021?
7. Având în vedere cei patru lideri politici la care am făcut referire, care considerați că sunt competențele acestora?
8. Cum considerați că sunt prezentați liderii politici menționați (primarul, președintele țării, președintele Comisiei, fostul cancelar german) în mass-media în raport cu opinia dumneavoastră?

9. Considerați că vreunul dintre liderii politici despre care am întrebat până acum se bucură de încrederea generală a populației?
  - (c) De ce afirmați acest lucru?
10. Considerați că au existat factori externi care au influențat acțiunile liderilor politici la care au făcut referire întrebările anterioare?
11. Doresc să vă întreb la câte mandate are dreptul președintele țării noastre?
  - (d) Știți cumva câți ani durează un mandat de parlamentar?
  - (e) Știți cumva la câte mandate are dreptul un parlamentar?
12. Doresc să vă întreb la ce alegeri puteți vota ca cetățean român?
  - (f) Ați făcut acest lucru (votat în vreuna dintre aceste alegeri) până acum?
13. În ultimii cinci ani, ce alte moduri de implicare politică ați avut? De exemplu, ați participat la referendumuri, proteste, demonstrații sau semnat petiții?
  - (g) Cât de des ați făcut acest lucru?
  - (h) Care au fost motivele care v-au determinat să participați?
14. Care considerați că sunt competențele pe care ar trebui să le dețină liderul politic ideal?

Notă: Principalele întrebări din ghidul de interviu sunt numerotate cu cifre, iar cele de tip follow-up cu litere

Anexa 2: Profilul respondenților

<i>Respondent</i>	<i>Durata</i>	<i>Modul de realizare</i>	<i>Sexul</i>	<i>Vârsta</i>	<i>Educația</i>	<i>Județul de rezidență</i>
1	25 min	Zoom	Masculin	26	Studii post-universitare	Cluj
2	13 min	Telefonic	Feminin	21	Studii universitare	Bacău
3	20 min	Zoom	Feminin	20	Studii universitare	București
4	10 min	Telefonic	Feminin	45	Studii universitare	Brașov
5	19 min	Telefonic	Masculin	61	Studii universitare	Maramureș
6	20 min	Telefonic	Feminin	23	Studii universitare	Harghita
7	22 min	Zoom	Feminin	23	Studii Universitare	Suceava
8	11 min	Telefonic	Masculin	48	Studii universitare	Maramureș
9	33 min	Zoom	Masculin	33	Studii universitare	București
10	13 min	Telefonic	Feminin	48	Studii liceale	Satu Mare
11	14 min	Telefonic	Masculin	32	Studii universitare	Timiș
12	1h 50 min	Zoom	Masculin	47	Studii post-universitare	Timiș
13	15 min	Telefonic	Feminin	37	Studii universitare	Cluj
14	22 min	Zoom	Masculin	35	Studii post-universitare	Cluj
15	40 min	Zoom	Masculin	25	Studii universitare	Sibiu
16	12 min	Telefonic	Feminin	50	Studii liceale	Suceava
17	15 min	Zoom	Masculin	39	Studii post-universitare	Mureș
18	21 min	Telefonic	Feminin	45	Studii liceale	Suceava

Bibliografie

Lucrări

- BABBIE, Earl, *The Practice of Social Research, Fourteenth Edition. Teaching Sociology*, 2016.
- BLAIS, André. "Political Leaders and Democratic Elections." In *Political Leaders and Democratic Elections*, edited by Kees Aarts, André Blais, and Hermann Schmitt, Oxford University Press, 2015, pp.1–10.
- GHERGHINA, Sergiu. *Party Leaders in Eastern Europe: Personality, Behaviors and Consequences*, Palgrave MacMillan, 2020.
- GUEST, Greg, Kathleen MacQUEEN and Emily Namey. *Applied Thematic Analysis*, SAGE Publishing, UK, 2014.
- JONES, Jeffrey P, "I Want My Talk TV: Network Talk Shows in a Digital Universe." In *Beyond Prime Time: Television Programming in the Post-Network Era*, 2009.

Articole

- BAUM, Matthew A. "Talking the Vote: Why Presidential Candidates Hit the Talk Show Circuit." *American Journal of Political Science*, 2005.
- BOBONIS, Gustavo J., Luis R.Cámara FUERTES, and Rainer SCHWABE, "Monitoring Corruptible Politicians." *American Economic Review* 106, no. 8, 2016, pp. 2371–2405.
- COLQUITT, Jason A., BRENT A. Scott, and Jeffery A. Lepine. "Trust, Trustworthiness, and Trust Propensity: A Meta-Analytic Test of Their Unique Relationships With Risk Taking and Job Performance." *Journal of Applied Psychology* 92, no. 4, 2007, pp. 909–927.
- CUTLER, Fred, "The Simplest Shortcut of All: Sociodemographic Characteristics and Electoral Choice", *Journal of Politics* 64, no. 2, 2002, pp.466–490.
- CWALINA, Wojciech, and Andrzej FALKOWSKI, "Morality and Competence in Shaping the Images of Political Leaders." *Journal of Political Marketing* 15, no. 2–3, 2016, pp 220-239.
- DAVIDOVITZ, Maayan, and NISSIM Cohen, "Politicians' Involvement in Street-Level Policy Implementation: Implications for Social Equity." *Public Policy Administration*, 2021, pp.1–20.
- FETZER, Thiemo, Lukas HENSEL, Johannes HERMLE and Christopher ROTH, "Coronavirus Perceptions and Economic Anxiety." *The Review of Economics and Statistics* 103, no. 5, 2021, pp. 968–978.
- HOOGHE, Marc. "Why There Is Basically Only One Form of Political Trust." *British Journal of Politics and International Relations* 13, no. 2, 2011, pp.269–275.
- HOOGHE, Marc, Sofie Marien, and Thomas de Vroome. "The Cognitive Basis of Trust. The Relation between Education, Cognitive Ability, and Generalized and Political Trust." *Intelligence* 40, no. 6, 2012, pp. 604–613.
- JAMES, Toby S. "Assessing the Policy Effects of Political Leaders: A Layered Framework" *Policy Studies* 42, no. 5–6, 2021, pp. 437–454.
- LEACH, Steve and David WILSON, "Rethinking Local Political Leadership." *Public Administration* 80, no. 4, 2002, pp.665–689.
- MARIEN, Sofie and Marc HOOGHE, "Does Political Trust Matter? An Empirical Investigation into the Relation between Political Trust and Support for Law Compliance." *European Journal of Political Research* 50, no. 2, 2011, pp. 267–291.
- MERKLEY, Eric, Aengus BRIDGMAN, Peter John LOEWEN, Taylor OWEN, Derek RUTHS, and Oleg ZHILIN, "A Rare Moment of Cross-Partisan Consensus: Elite and Public Response to the CoviD-19 Pandemic in Canada." *Canadian Journal of Political Science* 53, no. 2, 2020, pp. 311–318.

- PARKIN, Michael, “Taking Late Night Comedy Seriously: How Candidate Appearances on Late Night Television Can Engage Viewers”, *Political Research Quarterly* 63, no. 1, 2010, pp. 3–15.
- SEAWRIGHT, Jason, and John GERRING, “Case Selection Techniques in Case Study Research: A Menu of Qualitative and Quantitative Options”, *Political Research Quarterly* 61, no. 2, 2008, pp.294–308.
- SHOCKLEY-Zalabak, PAMELA S., Sherwyn P. MORREALE and Carmen STAVROSITU, “Voters’ Perceptions of Trust in 2016 Presidential Candidates, Clinton and Trump: Exploring the Election’s Outcome”, *American Behavioral Scientist* 63, no. 7, 2019, pp. 856–887.
- TANIGUCHI, Masaki, “The Electoral Consequences of Candidate Appearances on Soft News Programs”, *Political Communication* 28, no. 1, 2011, pp. 67–86.
- WOJCISZKE, Bogdan, and Bozena Klusek, “Moral and Competence-Related Traits in Political Perception”, *Polish Psychological Bulletin* 27, no. 4, 1996, pp. 319–324.
- ZOONEN, Liesbet Van, and Christina Holtz-BACHA, “Personalisation in Dutch and German Politics: The Case of Talk Show”, *Javnost* 7, no. 2, 2000, pp. 45–56.

Resurse on line

Autoritatea Electorală Permanentă. “Legislație Electorală”,
<https://www.roaep.ro/legislatie/acasa/>, (accesat 27 mai 2022).